

Uluslararası Öğrencilerin Kültürleşme Stresi Düzeylerine İlişkin Nicel Bir Araştırma

A Quantitative Survey on International Students' Acculturative Stress Levels

Mustafa AKDAĞ*
Ömer Faruk KOÇAK**

Öz

Uluslararası eğitim olanaklarının önemli ölçüde artmasıyla birlikte, uluslararası öğrenciler kültürlerarası iletişimin önemli aktörlerinden biri konumuna yükselmişlerdir. Öğrencilerin, dâhil oldukları yeni toplumsal yapı içerisinde karşılına çıkan güncel koşullara uyum sağlamaları, eğitim süreçlerinin ve yeni yaşamlarının başarı ve kalitesi açısından önemli bir husustur. Ancak farklı kültürel geçmişe sahip öğrencilerin, kültürlerarası geçiş süreci zaman zaman problemler ortaya çıkarabilmektedir. Bu durumların başında gelen kültürleşme stresi, öğrencinin yeni toplumsal yaşamına uyumunu zorlaştırabilmekte, akademik başarısını düşürebilmekte, sosyal yaşamdan izole olmasına neden olabilmekte ve psikolojik açıdan sorunlar ortaya çıkarabilmektedir. Bu bağlamda çalışma; Türkiye'de farklı üniversitelerde öğrenim görmekte olan 400 öğrencinin kültürleşme stresi düzeylerini ele almayı amaçlamaktadır. Nicel ölçme araçları kullanılan çalışmada, uluslararası öğrencilerin kültürleşme stresi düzeyleri; 32 maddeden oluşan *Kültürleşme Stresi Ölçeği* ile ölçülmüştür. Ölçek, kendi içerisinde dil yetersizliği, sosyal izolasyon, algılanan ayrımcılık, akademik baskı ve aileye karşı suçluluğu içeren beş alt boyutu kapsamaktadır. Çalışma sonuçları, uluslararası öğrencilerin Türkiye'de buldukları süre içerisinde kültürleşme streslerinin genel anlamda düşük bir düzeyde olduğunu göstermiş ve öğrencilerin nadiren kültürleşme stresi yaşadıklarını ortaya koymuştur. Ayrıca aileye karşı suçluluk boyutunun öğrencilerin en yüksek düzeyde stres bildirdikleri kültürleşme stresi boyutu olduğu gözlenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Kültürleşme, Stres, Kültürleşme Stresi, Uluslararası Üniversite Öğrencileri, Uluslararası Eğitim, Kültürlerarası İletişim

* Prof. Dr., Erciyes Üniversitesi İletişim Fakültesi, Halkla İlişkiler ve Tanıtım Bölümü, Kayseri, E-Posta: makdag42@gmail.com

** Arş. Gör. Dr., Erciyes Üniversitesi İletişim Fakültesi, Halkla İlişkiler ve Tanıtım Bölümü, Kayseri, E-Posta: okocak@erciyes.edu.tr

Abstract

With the significant increase in international education opportunities, international students have become one of the important actors of intercultural communication. The students' adaptation to current conditions in the new social structure is an important issue in terms of the success and quality of their educational and living processes. However, the students' intercultural transition process with different cultural backgrounds can sometimes create problematic situations. As one of the problematics, acculturative stress can make it difficult for students to adapt their new social lives, decrease their academic success and lead them to social isolation. This study aimed to address the level of acculturative stress of 400 university students in Turkey. By applying quantitative measurement tools, the international students' levels of acculturative stress were measured with the *Acculturative Stress Scale* consisting of 32 items. The scale includes five sub-dimensions including language inadequacy, social isolation, perceived discrimination, academic pressure and guilt towards the family. The results of the study showed that international students had a low level of acculturative stress during their time in Turkey in general and pointed out that students rarely experienced acculturative stress. The study also observed that the students report guilt towards the family was the highest level of acculturative stress.

Keywords: Acculturation, Stress, Acculturative Stress, International University Students, International Education, Intercultural Communication

Giriş

Günümüzün popüler ve önemli olgularından biri olan göç, tarih boyunca insan hayatının bir parçası olmuştur. Tarihsel süreç boyunca insanlar, farklı sebeplerden (açlık, savaş, istila, katliam, ekonomik, toplumsal ve dini nedenler vb.) dolayı buldukları coğrafyaları terk ederek yeni bölgelere yerleşmişlerdir. İçinde bulunduğumuz dönemi göç anlamında tarihin diğer dönemlerinden ayıran en önemli özellik; göç sebeplerinde ortaya çıkan çeşitlilik ve göç sürecine katılan insan sayısında yaşanan önemli artıştır. Bu artışa göndermede bulunan Castles, Haas ve Miller (2014, s. 5), içerisinde yaşadığımız dönemi *göç çağı* olarak isimlendirmişlerdir.

Çalışmanın konusu bağlamında önem arz eden göç türü uluslararası göçlerdir. İnsanların çoğunlukla ekonomik ve sosyal anlamda daha iyi yaşam koşullarına sahip olmak amacıyla çıktıkları bu yolculuk, 2019 verilerine göre 272 milyon insanı kapsamaktadır (United Nations, 2019, s. 4). Göçmenlerin statüsü açısından bakıldığında, çalışmanın konusunu oluşturan uluslararası öğrenci göçlerinin de önemli bir noktaya ulaştığı gözlenmektedir. Son yayımlanan UNESCO raporuna göre; dünya genelinde uluslararası öğrenci sayısı 5,3 milyonu aşmıştır (UNESCO, 2019). Türkiye açısından uluslararası öğrenci istatistiklerine bakıldığında ise geçmiş yıllara oranla önemli artışlar kaydedilmektedir. Türkiye, 2018-2019 öğretim yılı itibariyle dünyanın farklı ülkelerinden gelen toplam 154.505 öğrenciye eğitim imkânı sunmaktadır (<https://istatistik.yok.gov.tr/>).

Göç eden insan kitlelerinin ulaştığı devasa sayılar hem göç eden bireyler hem de onların dâhil oldukları toplumlar açısından önemli bir takım gelişme ve değişimleri de ortaya çıkarmaktadır. Yaşam tarzlarında ortaya çıkan değişimlerin başında, göç eden bireylerin ve

ev sahibi toplumun birbirlerine karşı uyum ve kültürleşme süreçleri gelmektedir. Bu süreçler, özellikle göç eden azınlık gruplar için zaman zaman sancılı bir şekilde yaşanmaktadır. Örneğin; bireyler, aşına oldukları toplumsal çevreden uzaklaştıkları için yeni çevreleri içerisinde uyum problemleri, kültür şoku, ayrımcılık, ekonomik zorluklar ve izolasyon gibi birçok zor durumla karşı karşıya kalabilmektedirler. Yaşanan olumsuz durumların en kapsayıcı ve başlıca olanlarından biri de kültürleşme stresi kavramı ile ifade edilmektedir.

Günümüz toplumlarının en büyük sorunlarından biri olarak bilinen stres, toplumsal bir canlı olan insanın gündelik yaşam içerisinde farklı tür ve biçimlerde karşısına çıkan ve onu farklı biçimlerde etkileyen bir olgudur. Stres, bir bireyin çevresinden ya da kendi iç kaynaklarından gelen bir takım talep ve etkilerin onun normal enerji seviyesi ve uyum kapasitesini aştığında ortaya çıkmaktadır. Bireyin yaşamında meydana gelen değişiklikler bireylerde farklı düzeylerde stres ortaya çıkarabilmektedir. Bu değişikliklerin önemi birey açısından ne kadar yüksek ise stres de bir o kadar fazla olabilmektedir (Lozano-Bull, 1987, s. 14). Göç olgusu insan hayatı açısından kayda değer sonuçlara gebe bir olgudur. Birçok insan için göç yeni bir yaşamın başlangıcı olması nedeniyle önemli bir hayat eşliğidir. Dolayısıyla göç nedeniyle ortaya çıkması muhtemel stresin de fazla olması beklenebilir.

Çalışma, uluslararası öğrencilerin eğitim yaşamları açısından önemli bir kilometre taşı olarak ifade edilebilecek ve aynı zamanda benzersiz bir deneyim niteliğine sahip yurt dışında eğitim alma süreçlerinde yaşadıkları kültürleşme stres düzeylerini ele almayı amaçlamaktadır. Bu bağlamda Türkiye’de faaliyet gösteren dört üniversitede (Erciyes Üniversitesi, Yıldız Teknik Üniversitesi, Hacettepe Üniversitesi ve Ege Üniversitesi) eğitim gören 400 öğrenci üzerinde nicel bir araştırma gerçekleştirilmiştir. Verilerin anket yöntemi ile toplandığı bu betimsel araştırmada demografik bilgileri (yaş, cinsiyet, öğrenim görülen üniversite, ikamet biçimi, öğrencinin anavatanı ve ne kadar süredir Türkiye’de bulunduğu) talep eden sorular ve öğrencilerin kültürleşme stresi düzeylerini ölçen likert tipi ile oluşturulmuş bir soru seti kullanılmıştır. Çalışmadan elde edilen veriler, IBM SPSS ve IBM AMOS programları marifetiyle, doğrulayıcı faktör analizi, betimleyici istatistikler, tek örneklem T-testi ve korelasyon analizlerini kullanılarak değerlendirilmiştir.

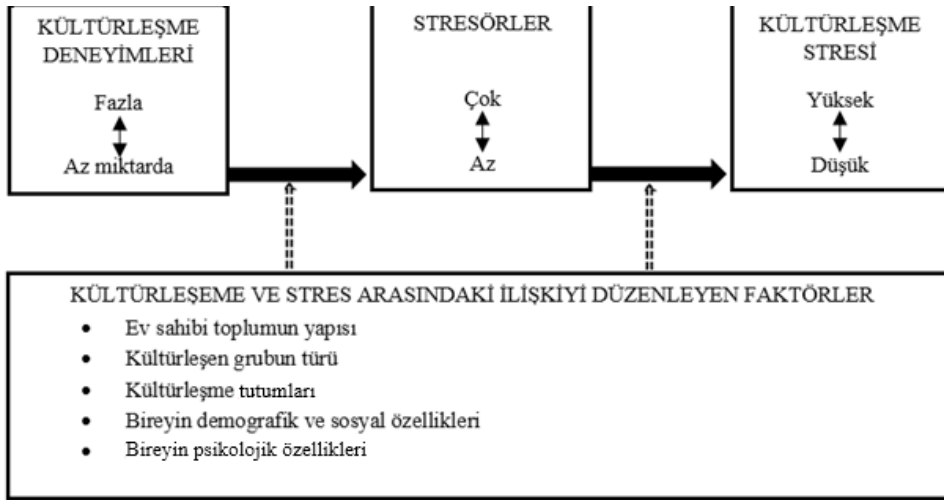
Kültürleşme Stresi

Göç neticesinde yeni kültürle temastan kaynaklı değişiklikler sonucu ortaya çıkan stres türü *kültürleşme stresi* olarak ifade edilmektedir (Born, 1970, s. 534). Kültürleşme stresi kavramı, çoğu zaman kaygı, depresyon, marjinalite ve yabancılaşma duyguları, artmış psikosomatik semptomlar ve kimlik karışıklığı gibi belirli bir dizi stres davranışıyla sonuçlanan bir tür stresi ifade etmektedir (Williams ve Berry, 1991, s. 634).

Berry ve Annis’e göre; (1974) kültürleşme stresi kendini iki şekilde göstermektedir. Bunlardan ilkinde kültürleşme sürecinde ev sahibi toplumun gelenekler, değerler ve inançlarla ilgili talepleri, göçmenlerde kültürleşme stresini ortaya çıkarmaktadır (s. 175). Bunun yanında

stres, göçmen bireylerin yerel kültürün değer, inanç ve geleneklerinden duyduğu rahatsızlık durumlarından kaynaklı kaygı ve suçluluk duygusu şeklinde de kendini göstermektedir.

Berry, Kim, Minde ve Moka göre; (1987) kültürleşme stresi bireylerin kültürleşme süreçlerindeki olumsuzluklar nedeniyle ortaya çıkmaktadır. Bu nedenle araştırmacılar, bireylerin kültürleşme ve kültürleşme stresi süreçlerini ve aralarındaki ilişkiyi ifade etmek adına iki boyutlu *kültürleşme stresi modeli* önermişlerdir (s. 495–496). Modele göre; kültürleşme deneyimleri zaman zaman bireyler açısından önemli stres çıktıları üretmektedir (Berry, 2003, s. 26). Berry vd. (1987, s. 493) kültürleşme ve kültürleşme stresi arasındaki ilişkinin bazen kaçınılmaz olduğunu ifade etmekte ve bireylerin içerisinde buldukları azınlık grubun özelliklerinin bu durum üzerinde belirleyici olduğunu eklemektedirler. Şekil 1, kültürleşme stresini ifade eden modeli açıklamaktadır.

Şekil 1: Kültürleşme ve kültürleşme stresi ilişkisi

Modelin sol tarafında yer alan kısım, bireylerin (göçmen, yerli, misafir göçmen, mülteci vs.) ev sahibi kültür ile teması neticesinde yaşanan kültürleşme deneyimlerini ifade etmektedir. Bu deneyimler, ev sahibi toplum ile kurulan etkileşim ile paralel bir biçimde artmakta ya da azalmaktadır. Modelin orta kısmı, kültürleşme sürecinde bireylerin karşılaşabileceği stresörleri ifade etmektedir. Berry ve diğerlerine (1987) göre; stresörler bazı bireyler için olumsuz bir takım sonuçlar ortaya koyarken, bazıları için de fırsat anlamına gelmektedir (s. 494). Diğer bir ifade ile stresörler bazı durumlarda kültürleşme ve uyum sürecini zorlaştırırken, bazen de bu sürecin daha kolay biçimde yaşanmasına olanak tanımaktadır. Şeklin en sağ tarafı ise kültürleşme deneyiminin ve stres faktörlerinin bir sonucu olarak değişen kültürleşme stres seviyelerinin ne biçimde ortaya çıkabileceğini göstermektedir.

Modele göre; bahsi geçen üç unsur birbiri ile ilişkiyken çok farkı bir takım farklı unsurlara da bağlıdır (modelin alt kısmı). Kültürleşme stresine etki eden diğer faktörler

olarak ifade edilen unsurlardan ilki, ev sahibi toplumun çoğulcu veya çok kültürlü bir ideolojiye sahip olup olmadığı diğer bir ifadeyle göçmenleri tek bir kültürel standarda uymaya zorlayan bir toplum olup olmadığı ile ilişkilidir. Başka bir değişken, kültürleşen grubun doğası ile ilgilidir. Örneğin, gruplar geçici göçmen grubu ise (ör: uluslararası öğrenciler, turistler), ev sahibi ile temas halinde olmaları ve kalıcı sosyal desteğe sahip olma olasılıkları daha düşüktür ve bu nedenle kalıcı olarak yerleşmiş olanlardan (kalıcı göçmen ve mülteciler) daha fazla zihinsel sağlık sorunu yaşamaktadırlar. Üçüncü faktör ise bireyin yeni topluma uyum süreci ile ilgili olan kültürleşme tutumlarıdır. Bu tutumlar, bireyin kendi kültürünü sürdürme ya da ev sahibi kültürü benimseme yönelimlerini içermektedir. Göçmen birey ve sahibi toplum arasındaki temas neticesinde ortaya çıkan dört kültürleşme tutumu bulunmaktadır. Bunlar; asimilasyon, bütünleşme, ayrılma ve marjinalleşmedir (Berry, 1989; Berry vd., 1989; Berry, 2003; Berry, 1991; Berry, 1997; Berry, 2001). Asimilasyon tutumu, göçmen bireyin kendi orijin kültürüne ait değerleri korumayıp, ev sahibi kültürü tüm yönleri ile benimsemesini ifade etmektedir. Bu kültürel tutum süreci, göçmen kültür ev sahibi toplum içerisinde tamamen kaynaşmış ayırt edilemez duruma gelinceye kadar devam etmektedir. Bütünleşme tutumu, kültürleşme sürecinde göçmen bireyin orijin kültürünü korumasının yanında, ev sahibi kültüre ait unsurları da benimsemesini ifade etmektedir (Gülner ve Balcı, 2011, s. 121). Bütünleşme tutumunu benimseyen bireyler, çok kültürlü bireyler olarak ifade edilmektedirler. Çok kültürlü bireyler, stres ve depresyon gibi olumsuzluklarla daha az karşı karşıya kalmaktadırlar (Ward ve Rana-Deuba, 1999, s. 422). Ayrılma tutumu, göçmen bireyin orijin kültürel değerlerini korumasını ancak ev sahibi kültürel değerleri benimsememesini ifade etmektedir. Son olarak marjinalleşme tutumu ise göçmen bireyin orijin kültürü ve ev sahibi kültürden uzaklaşarak iki kültürden farklı bir kültürel yaklaşım sergilemesini ifade etmektedir (Berry vd. 1989, s. 188). Berry ve arkadaşlarının kültürleşme stresi modelinde yer alan kültürleşme ve stres arasındaki ilişkiyi değiştirebilecek diğer faktörler arasında bireyin demografik ve sosyo-psikolojik özellikleri de bulunmaktadır. Bunlar yaş, cinsiyet, ev sahibi kültürde kalma süresi, sosyo-ekonomik düzey, bilişsel durum, kültürlerarası deneyimler ve temas deneyimleri olarak sıralanmaktadır.

Kültürlerarası geçiş sürecinde yaşanan zorlukların tamamı uluslararası öğrenciler açısından da geçerlidir. Öğrenci perspektifinden bakıldığında, ev sahibi toplum ile temas neticesinde kendini gösteren kişisel, sosyal ve çevresel değişiklikler söz konusu olmaktadır (Sandhu ve Asrabadi, 1994, s. 435). Özellikle ilk temasın sağlandığı dönem ve bu süreci takip eden aşamalarda öğrenciler olumsuzluk duygularını daha yoğun hissedebilmektedirler. Bu nedenle kültürleşme sürecinde birçok uluslararası öğrenci güçsüzlük, marjinallik duyguları, aşağılık duygusu, yalnızlık, düşmanlık, kültürel kimliğe yönelik tehditler, algılanan yabancılaşma ve ayrımcılık hissi yaşayabilmektedir (Sandhu vd., 1996, s. 16).

Literatürde uluslararası öğrencilerin kültürleşme stresi yaşamasına sebep olan birçok faktör sıralanmaktadır. Bunların başlıca olanları; anavatana duyulan özlem, algılanan önyargı ve ayrımcılık, kültür şoku, nefret ve korku, finansal zorluklar ve sosyal destek kaybıdır (Liu, 2009, s. 72; Akhtar, 2011, s. 9). Bunun yanında; aşağılık duygusu, belirsizlik duygusu, iletişim

sorunları (Sandhu ve Asrabadi, 1994, s. 437), yalnızlık, kültürel kimliğe yönelik tehditler, düşmanlık ve marjinalite duyguları (Sandhu, Portes ve McPhee, 1996, s. 16); dil engelleri (Yeh ve Inose, 2003), farklı sosyal değerler ve ahlaki standartlar, aile bağlarının kaybı da önemli kültürleşme stresi faktörleridir (Church, 1982; Kadkhoda, 2001, s. 16). Çalışmanın ölçme aracında yer alan başlıca kültürleşme stresi faktörleri şunlardır:

Dil engelleri ve akademik baskı: Diğer ismi ile dil kaygısı ve akademik baskı birbiri ile yakın ilişki içinde olduğu için literatürde birlikte ele alınmaktadır. Bu iki kavram, uluslararası öğrencilerin en çok etkileyen stres faktörlerinin başında gelmektedir. Çünkü öğrenciler, okul anlamında ya da sosyal yaşantılarında etkileşimlerinin büyük kısmında ev sahibi ülkenin dilini kullanmak durumundadırlar. Kendini iyi bir şekilde ifade edemeyen öğrenciler özellikle okul ortamında diğer öğrenciler ve ders hocaları ile iletişim kurmakta zorlanmaktadır. Bu nedenle dersleri takip etme, sınıf konuşmalarına ya da derse katılma noktasında eksik kalabilmektedirler (Chen, 1999, s. 51). Aynı zamanda kendini ev sahibinin anadilinde ifade edemeyen öğrenciler, sosyal yaşamda aktif bir biçimde yer alamamakta ve diğer bireylerden izole kalabilmektedirler (Yeh ve Inose, 2003, s. 16–17). Dil engelleri ile ilgili durumu destekleyen ampirik bir bulgu Yeh ve Inose (2003) tarafından 372 uluslararası öğrenci üzerinde yapılan araştırmada ortaya çıkmıştır. Araştırma sonuçlarına göre; İngilizce dilini en iyi şekilde konuşan uluslararası öğrencilerin en düşük düzeyde stres bildirdikleri gözlenmiştir.

Sosyal izolasyon: Ev sahibi ülkeye ilgi duyan öğrenciler için bile, kültürlerarası farklılıklar, arkadaşlıklar ve ilişkiler gibi konular zaman zaman bir sorun olabilmektedir (Eustace, 2007, s.19). Sosyal izolasyon, öğrencinin kendi ülkesinde sahip olduğu sosyal ilişkilerin kaybı ile yakından ilişkilidir. Öğrencinin yeni dahil olduğu toplumdaki huzursuzluğunun temelinde yatan sebeplerden biri olan izolasyon kültürleşme sürecindeki değer ve yaşam tarzı çatışmasından kaynaklanmaktadır. Hissedilen tecrit duyguları sürekli hale geldiğinde öğrencilerin çaresizlik duyguları güçlenmektedir (Chen, 1999, s. 55). Bradley (2000, s. 426), tarafından araştırmada İngiltere'deki yerli öğrencilerin dışarıdan dostça olmalarına rağmen, ilişkilerinin nadiren yüzeysel aşamalardan geçtiği bulgusuna ulaşmış ve sonuç olarak uluslararası öğrencilerin yalnız, marjinal ve toplumda soyut bireyler haline geldiğini ifade etmiştir. Bu nedenle izole öğrencilerin çoğu aidiyet duygularını aynı ülkeden geldiği diğer arkadaşlarına yöneltmekte ve ev sahibi toplumdaki uzaklaşmaktadır (Eustace, 2007, s.19).

Algılanan ayrımcılık: Kültürlerarası geçişin diğer önemli stres faktörü ırk ayrımcılığı ve ön yargıya dayanan algılanan ayrımcılıktır. Pedersen (1995, s. 197-198); son yıllarda yabancılara karşı kasıtlı hoşgörüsüzlük her ne kadar azalma eğilimi gösterse de ırksal ayrımcılık büyük ölçüde ev sahibi kültürdeki kasıtsız önyargılardan kaynaklanabilmekte ve ev sahibi toplumdaki insanlar, çoğu zaman ırkçılık yaptığının farkında bile olmadığını ifade etmektedir. Ayrımcılık, yeni bir ülkeye bulunmanın zorlukları ile boğuşan öğrencilerin kültürleşme süreçlerine önemli zararları dokunan bir olgu olarak ifade edilmektedir (Chen, 1999, s. 56). Irksal önyargının yaşanması, düşük benlik saygısına ve özgüvene yol açabilir. Ayrıca, ayrımcılığa yönelik deneyimler, uluslararası öğrencilerin akademik ve sosyal

yaşamlarında zarar ve tehdit duygusunu yoğunlaştırabilir. Ayrımcılık aynı zamanda diğer stres faktörlerinin tetikleyici unsuru olarak genel stres düzeyini arttırıcı bir niteliğe de sahiptir. Artan stres düzeyi, içselleştirilmiş veya dışsallaştırılmış öfke, çaresizlik, ana akım kültürel gruba karşı ırksal ve etnik önyargılara ve çözülemeyen diğer pratik ve duygusal sorunlara yol açabilir (Westwood ve Ishiyama, 1990, s. 134).

Aileye karşı suçluluk: Öğrencilerin kültürleşme sürecinde stres yaşamalarına neden olan bir diğer faktörde aileye karşı duyulan suçluluktur. Aileye karşı duyulan suçluluk öğrencilerin ailelerini geride bırakıp farklı bir ülkeye gelmekten kaynaklanan kaygı ile ilişkilidir. Öğrenciler farklı ülkedeki eğitim süreçlerin genellikle aileleri ile ilgilenemedikleri, aileleri hakkında kaygılandıkları ve onları istedikleri zaman göremediklerinden dolayı kültürleşme sürecinde strese kapılabilmektedirler (Bai, 2012, s. 61).

Metodoloji

Bu çalışmada, geçmişte ya da halen var olan durumu mevcut şekliyle betimlemeyi amaçlayan araştırma yaklaşımı olan tarama modeli kullanılmıştır. Tarama modellerinde araştırmaya konu olan olay, birey ya da nesne kendi koşulları içerisinde tanımlanmaya çalışılır. Onları değiştirme ve etkileme çabası gösterilmez. Önemli olan uygun biçimde ele almaktır. Bu çalışmada, tarama modellerinden olan genel tarama modeli kullanılmıştır. Genel tarama modelinde, çok sayıda elemandan oluşan bir evrende, evren hakkında genel bir yargıya varmak için evrenin tümü ya da ondan alınacak bir grup örnek ya da örneklem üzerinde tarama yapılmaktadır (Karasar, 2014, s. 79–81). Bu model, değişkenler arasındaki potansiyel ilişkileri tespit etmek ve muhtemel sonuçlar hakkında tahminde bulunmak için; değişkenleri etkilemek veya kontrol etmek yerine, tüm örneklem puanları için istatistiksel kıyaslamalar yapılarak gerçekleştirilir (Tekbıyık, 2014, s. 101).

Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın temel amacı; Türkiye’de farklı üniversitelerde öğrenim görmekte olan uluslararası öğrencilerin Türkiye’de buldukları süre içerisinde, sahip oldukları kültürleşme stresi düzeylerini belirlemektir.

Araştırmanın Yöntemi

Çalışma, durum tespitine yönelik nicel bir araştırmadır. Bu bağlamda veri toplama aracı olarak katılımcıların tutum ve davranışları hakkında veri sağlama özelliğine sahip araştırma tekniklerinden biri olan anket tercih edilmiştir.

Araştırmanın Örneklemi

Araştırmada örneklem belirleme sürecinde tesadüfi (seçkisiz) örnekleme yöntemlerinden olan tabakalı örnekleme kullanılmıştır. Tabakalı örnekleme yöntemi, örnekleme hatalarını

en az seviyede tutabilmek amacıyla yüksek temsil yeteneğine sahip örneklem oluşturmak için kullanılır. Bu örnekleme tekniğinde temel yaklaşım; evreni belirlenen alt tabakalara bölerek yüksek kesinliğe ulaşmaktır (Sencer ve Sencer, 1978, s. 466). Bu doğrultuda homojen veriler elde etmek amacıyla farklı üniversiteler (Erciyes Üniversitesi, Yıldız Teknik Üniversitesi, Hacettepe Üniversitesi ve Ege Üniversitesi) belirlenmiş; her bir üniversite bir tabaka olarak seçilmiştir. Çalışmanın evreni olan dört üniversitede (Erciyes Üniversitesi, Yıldız Teknik Üniversitesi, Hacettepe Üniversitesi ve Ege Üniversitesi) öğrenim görmekte olan 6.039 uluslararası öğrenciden 400'ü örneklem olarak belirlenmiştir. Buna göre; örneklem büyüklükleri üniversitelerde öğrenim gören uluslararası öğrenci sayısına oranla belirlenmiştir. Erciyes Üniversitesi'nde öğrenim gören 1698 öğrenciden 112'si, Yıldız Teknik Üniversitesi'nde öğrenim gören 1542 öğrenciden 102'si, Hacettepe Üniversitesi'nde öğrenim gören 1336 öğrenciden 89'u ve Ege Üniversitesi'nde öğrenim gören 1463 öğrenciden 97'si araştırmaya katılmıştır. Bu yolla, her bir üniversitede öğrenim görmekte olan öğrencilerin örnekleme oransal biçimde katılımı sağlanmaya çalışılmıştır.

Veri Toplama Aracının Oluşturulması

Uluslararası öğrencilerin kültürleşme stresi düzeylerini ortaya koyabilmek amacıyla Bai (2012) tarafından ABD'de öğrenim gören Çin kökenli öğrencilerin kültürleşme stresi düzeylerini ölçmek amacıyla oluşturulan *Kültürleşme Stresi Ölçeği* kullanılmıştır. Ölçek dil yetersizliği, sosyal izolasyon, algılanan ayrımcılık, akademik baskı ve aileye karşı suçluluk olmak üzere beş faktör ve toplam 32 ifadeden oluşmaktadır. Bu faktörlerden dil yetersizliği 10, sosyal izolasyon 8, algılanan ayrımcılık 7, akademik baskı 4 ve aileye karşı suçluluk 3 maddeye sahiptir. Ölçek ifadeleri 5'li Likert ölçeği şeklinde oluşturulmuştur (1 – hiçbir zaman, 5 – her zaman). Her bir katılımcının ölçekten elde edilen skorların yükselmesi kültürleşme stresi düzeyinin de yükselmesi anlamına gelmektedir.

Verilerin Analizinde Kullanılan Testler

Çalışmanın veri analizinde IBM SPSS ve IBM AMOS programları kullanılmıştır. SPSS programı ile betimleyici analizler, tek örneklem T-testi ve korelasyon analizleri yapılmıştır. AMOS programı ile çalışmada kullanılan ölçeğe yönelik doğrulayıcı faktör analizi yapılmıştır.

ARAŞTIRMA BULGULARI

Kültürleşme Stresi Ölçeğinin İç Tutarlılığı ve Yapı Geçerliliği

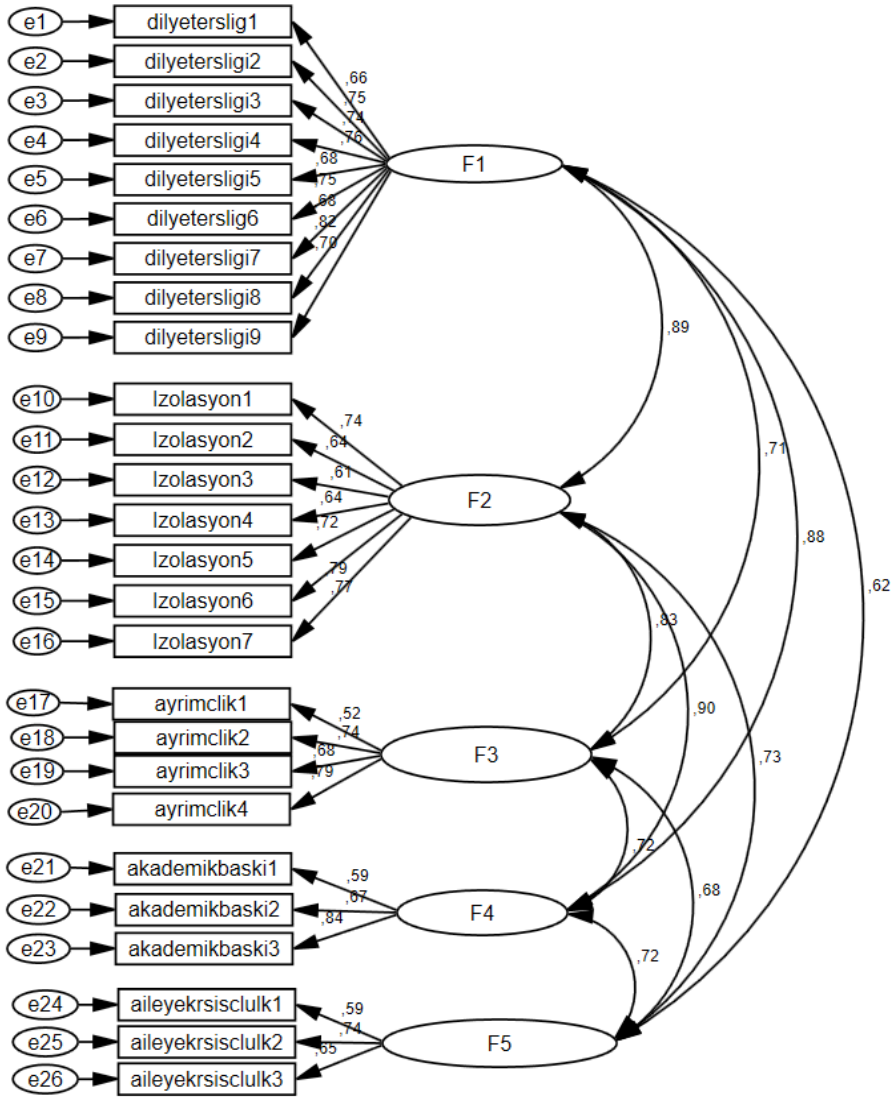
Araştırma kullanılan Kültürleşme Stresi Ölçeği Bai (2012) tarafından geliştirilmiş 32 madde ve beş alt boyuta sahip bir ölçektir. Çalışmadan toplanan verilerin ölçek modeline uygun olup olmadığının tespiti için doğrulayıcı faktör analizi (DFA) yapılmıştır. Faktör analizi, danışmanlık, eğitim, psikoloji ve diğer davranış alanlarında değerlendirme ölçeği verilerini geliştirme ve doğrulama sürecinde önemli bir rol oynamaktadır. Bu nedenle ölçme araçlarının geçerliliklerinin teyit edilmesi sürecinde yaygın olarak kullanılmaktadır

(Dimitrov, 2013, s. 85). Açıklayıcı faktör analizi daha çok ölçek geliştirme çalışmalarında gözlenen değişkenlerin hangi faktörleri oluşturduğunu keşfetmek amaçlı kullanılır (Gürbüz, 2019, s. 61). “Doğrulayıcı faktör analizi ise daha önceden tanımlanmış ve sınırlandırılmış bir yapının, bir model olarak doğrulanıp doğrulanmadığının test edildiği bir analizdir ve yapı geçerliliğini değerlendirmek amacıyla kullanılmaktadır” (Çokluk, vd., 2014, s. 275). Dolayısıyla AFA'nın keşfedici ve indirgemeci, DFA'nın ise doğrulayıcı ve tahminlemeye yönelik mantığa sahip olduğu söylenebilir (Gürbüz, 2019, s. 62).

Araştırmaya ait verilerin, normal dağılıma sahip olması nedeniyle en çok olabilirlik (Maximum Likelihood) hesaplama yöntemi kullanılmıştır. Yapılan DFA'da ilk olarak boyutlara ait ölçüm modelleri değerlendirilmiştir. Ölçüm modellerinde veriye ait uyum değerleri istenilen sınırlar içerisinde olmadığından (CMIN=575,114; DF=262; CMIN/DF=2,195; RMSEA= ,065; CFI=,916; GFI=,868) regresyon katsayıları, kovaryanslara ilişkin düzeltme indekslerine ve standardize edilmiş regresyon katsayılarına bakılmıştır. Ölçek maddelerinin dil *yetersizliği*, *sosyal izolasyon*, *algılanan ayrımcılık ve akademik baskı* boyutları altında yer alan; sınıf tartışmalarına katılmakta tereddüt ediyorum, (dil yetersizliği), Türkiye'ye geldikten sonra sosyal çevrem küçüldü (sosyal izolasyon), insanlar ırkımdan dolayı bana farklı davranıyorlar, başka etnik gruplardan insanlar bana karşı nefret gösteriyorlar, aynı etnik kökene sahip arkadaşlarıma karşı ayrımcılık yapıldığında kızgın hissediyorum (algılanan ayrımcılık), dersleri anlamadığım için sınavlara hazırlanırken çok fazla çalışıyorum (dil yetersizliği) maddeleri çapraz yüklenme eğilimlerine sahip olduğu görülmüştür. Bu gözlem sonucu ilgili maddeler modelden çıkarılıp, analiz tekrar edilmiş ve beş faktörlü modelin veri ile uyumlu ve kabul edilebilir olduğu sonucu elde edilmiştir. Ölçüm modeline ait son uyum değerleri (CMIN=389,231; DF=195; CMIN/DF=1,996; RMSEA= ,059; CFI=,941; GFI=,901) olarak elde edilmiştir.

DFA sonucu elde edilen model, modele ait uyum değerleri ve standardize edilmiş regresyon katsayıları şekil 2'de yer almaktadır.

Şekil 2: Kültürleşme Stresi Ölçeğine Yönelik Açımlayıcı Faktör Analizi (AFA) Sonuçları

Ölçeğin güvenilirlik analizinde iç tutarlık katsayısı olan Cronbach's Alfa hesaplanmış ve sonrasında madde-toplam korelasyonu hesaplanmıştır. Ölçeğe ait faktörlerin Cronbach's Alfa değerleri sırası ile, dil yetersizliği ,861, sosyal izolasyon ,821, algılanan ayrımcılık ,738, akademik baskı ,705, aileye karşı suçluluk ,713 'tür. Ayrıca düzeltilmiş madde-toplam korelasyonları ,30–,70 arasında ise madde-korelasyonları tatmin edici olarak değerlendirilmektedir (Ferketich, 1991, s. 167). Ölçeğe ait maddelerin düzeltilmiş madde-toplam korelasyon değerleri, 367–,656 arasında değişmektedir. Dolayısıyla veri setinin güvenilir olduğu ifade edilebilir.

Katılımcılara Ait Betimleyici Bulgular

Çalışmaya katılan uluslararası öğrencilerin 200'ü kadın 189'u erkektir. Katılımcıların yaş aralığı 18-38 arasında değişmektedir. Katılımcıların %20,5'i 1 yıldan az süredir, %18,5'i 1-2 yıl arası, %28,2'si 2-3 yıl arası ve %31,2'si de 3 yıl ve üzeri süredir Türkiye'de bulunmaktadır. Ayrıca katılımcıların %70,1'i yurttan ikamet etmekteyken, %29,9'u evde ikamet etmektedir. Son olarak katılımcıların %11'i Suriye, %7,2'si Azerbaycan, %4'ü Afganistan ve Kazakistan kökenli olmak üzere toplam 78 farklı ülkeden araştırma katılımcısı bulunmaktadır.

Uluslararası Öğrencilerin Kültürleşme Stresi Düzeylerinin Merkezi Eğilim İstatistikleri

Uluslararası öğrencilerin kültürleşme stresi düzeylerine yönelik betimleyici istatistikler tablo 1'de verilmiştir. Tablo 1'de yer alan veriler her bir faktöre ait genel ortalamaları yansıtmaktadır. Diğer bir ifade ile her bir kültürleşme stresi faktörünün öğrenciler nezdindeki düzeyleri tablo 1'de yer almaktadır.

Tablo 1: Uluslararası Öğrencilerin Kültürleşme Stresi Düzeylerinin Merkezi Eğilim İstatistikleri

Faktörler	N	$\bar{x}$	Düzye
Dil yetersizliği	400	2,5288	Nadiren
Sosyal izolasyon	400	2,4542	Nadiren
Algılanan ayrımcılık	400	2,6819	Ara Sıra
Akademik baskı	400	2,6513	Ara Sıra
Aileye karşı suçluluk	400	2,7950	Ara Sıra
Ölçek Geneli	400	2,5769	Nadiren

Tablo 1'den elde edilen veriler uluslararası öğrencilerin Türkiye'de farklı alanlardaki stres düzeylerini ifade etmektedir. Verilerden yola çıkarak öğrencilerin dil anlamında derslerde ya da sosyal ortamlarda çok fazla zorlanmadıkları ifade edilebilir ($\bar{x}= 2,5288$). Yabancı literatürde (Aubrey, 1991; Oropeza ve Fitzgibbon, 1991; Redmond ve Bunyi, 1993; Yeh ve Inose 2003) ikinci dilin (özellikle İngilizce) öğrencilerin önemli bir stres kaynağı olduğu ifade edilmekteyken, çalışmadan elde edilen bulgular öğrencilerin Türkçeyi kullanarak kendilerini ifade etmelerinin onlar açısından önemli bir stres kaynağı olmadığını göstermektedir. Ölçeğin diğer bir stres faktörü olan sosyal izolasyon, tıpkı dil yetersizliğinde olduğu gibi önemli bir stres faktörü olarak görülmemektedir ($\bar{x}= 2,4542$). Yabancı literatürde (Eustace, 2007; Chen, 1999; Bradley, 2000) uluslararası öğrencilerin aşına olmadıkları toplumsal yapı içerisinde kültürün boyutları ve gündelik yaşam biçimleri karşısında önemli biçimde tecrit yaşadıkları ifade edilmektedir. Yaşanan bu izolasyon durumu öğrencileri yalnızlığa itmektedir (Arthur, 1998). Algılanan ayrımcılık faktörüne dair sonuçlara bakıldığında, ayrımcılığın öğrenciler için *ara sıra* ($\bar{x}= 2,6819$) yaşadıkları stres faktörü olarak görüldüğü ifade edilebilir. Ayrımcılık uluslararası öğrenciler üzerine yazılan literatürde (Pedersen, 1995; Westwood ve Ishiyama, 1990) önemli ve sık tekrar eden bir sorun olarak ifade edilmektedir. Özellikle ırka dayalı ayrımcılık kendini en fazla gösteren ayrımcılık türüdür. Akademik baskı boyutu ile ilgili sonuçlar değerlendirildiğinde, öğrencilerin *ara sıra* ($\bar{x}= 2,6513$) akademik anlamda kültürleşme stresi yaşadıkları görülmektedir. Akademik baskı

özellikle dil yetersizliği ile yakından ilişkili olabilmektedir. Ev sahibinin diline hâkim olmayan öğrenciler derslere katılma, dersi takip etme ve derste fikir beyan etme noktasında eksiklik yaşayabilmektedirler. Öğrencilerin kültürleşme stresi kaynaklarından bir diğeri aileye karşı duyulan suçluluktur. Öğrenciler ailelerini geride bırakmanın vermiş olduğu olumsuz duygular nedeni ile ev sahibi kültürde kültürleşme süreçleri olumsuz etkilenebilmektedir. Çalışma sonuçlarına bakıldığında öğrencilerin *ara sıra* ($\bar{x}= 2,7950$) aileye karşı suçluluk anlamında kültürleşme stresi yaşadıkları görülmektedir. Aileye karşı duyulan suçluluk aynı zamanda öğrencilerin en yüksek düzeyde kültürleşme stresi bildirdikleri faktördür.

Tablo 2, öğrencilerin kültürleşme stresi düzeylerinin faktörler açısından farklılaşp farklılaşmadığını ölçmek amacıyla yapılan tek-örneklem T testi sonuçlarını vermektedir. Analiz test değeri olarak aileye karşı suçluluk faktörünün ortalanması olan 2,7950 alınmıştır. Analiz sonucunda aileye karşı suçluluk faktörünün diğer faktörlerden anlamlı derecede yüksek olduğu sonucu elde edilmiştir. Dolayısıyla aileye karşı duyulan suçluluğun en önemli kültürleşme stresi faktörü olduğu bu sonuçla da kanıtlanmıştır.

Tablo 2: Öğrencilerin Kültürleşme Stresi Düzeylerine Yönelik Tek-Örneklem T Testi Sonuçları

	$\bar{x}$	Ortalama Farkı (Test value=2,79)	P	N
Dil yetersizliği	2,5288	-,26625	,000	400
Sosyal İzolasyon	2,4542	-,34083	,000	400
Algılanan ayrımcılık	2,6819	-,11313	,005	400
Akademik baskı	2,6513	-,14375	,001	400

Uluslararası öğrencilerin kültürleşme stresi düzeylerinin frekans dağılımı

Uluslararası öğrencilerin kültürleşme stresi ortalamalarının yanında, her bir öğrencinin genel kültürleşme stresi düzeyleri de önemlidir. Tablo 3, uluslararası öğrencilerin genel kültürleşme stresi düzeylerinin oransal dağılımını ifade etmektedir.

Tablo 3: Katılımcıların kültürleşme stresi düzeylerinin frekans dağılımı

Kültürleşme Stresi Düzeyi	Sayı	Yüzde
Çok düşük	50	12,5
Düşük	170	42,5
Orta	134	33,5
Yüksek	44	11,0
Çok Yüksek	2	,5
Toplam	400	100,0

Tablo 3'teki veriler öğrencilerin önemli bir kısmının (%45) düşük ya da çok düşük kültürleşme stresi yaşadığını göstermektedir. Kültürleşme stresi yüksek veya çok yüksek öğrencilerin oranı

ise %11,5'tir. Genel ortalamalara ek olarak bu sonuçlarda, uluslararası öğrencilerin Türkiye'de genel anlamda çok fazla kültürleşme stresi yaşamadığını göstermektedir. Şekil 1'de ifade edildiği gibi bu sonuçların ortaya çıkmasında farklı değişkenler etkili olabilmektedir. Ev sahibi toplumun göçmenlere karşı tutumu, kültürleşen grubun türü, kültürleşme tutumları ve bireyden kaynaklanan demografik sosyal ve psikolojik özellikler bu değişkenler arasında sıralanmaktadır.

Tablo 4: Kültürleşme Stresi Faktörlerine Ait Korelasyon Analizi

Kültürleşme Stresi Faktörleri	Dil Yetersizliği	Sosyal İzolasyon	Algılanan Ayrımcılık	Akademik Baskı	Aileye Karşı Suçluluk
Dil Yetersizliği	1	,731**	,536**	,649**	,411**
Sosyal İzolasyon	,731**	1	,583**	,621**	,444**
Algılanan Ayrımcılık	,536**	,583**	1	,542**	,363**
Akademik Baskı	,649**	,621**	,542**	1	,455**
Aileye Karşı Suçluluk	,411**	,444**	,363**	,455**	1

Not: $p < 0,01$

Kültürleşme stresine ait faktörlerin kendi arasındaki ilişkinin anlamlı olup olmadığına, eğer ilişki varsa bu ilişkinin gücünü ve şiddetini ölçmeye yönelik korelasyon analizi yapılmıştır. Yapılan analiz sonucunda, her bir faktörün diğerleri ile pozitif yönlü ilişkiye sahip olduğu gözlenmiştir. Tablo 4'te yer alan veriler her bir faktörün diğerleri ile orta ya da yüksek düzeyde korelasyona sahip olduğunu göstermektedir. Diğer bir ifade ile stres faktörleri düzeylerinde meydana gelecek artışlar ya da düşüşler, doğru orantılı biçimde diğer faktörlerde de kendini gösterecektir.

Son olarak; öğrencilerin kültürleşme stresi düzeylerinin demografik değişkenler açısından farklılaşp farklılaşmadığına yönelik bağımsız örneklem T-testi ve tek yönlü ANOVA analizleri yapılmıştır. Yapılan analizler sonucunda öğrencilerin kültürleşme stresi düzeylerinin, ülkede kalma süresi, cinsiyet, barınma durumu ve öğrenim görülen üniversite açısından anlamlı bir farklılık ($p > 0,05$) göstermediği sonucu elde edilmiştir.

Sonuç ve Öneriler

Kültürlerarası iletişim günümüzün önemli olgularından biridir. İçinde bulunduğumuz dönem itibarı ile farklı kültürlerle ait insanların birbiri ile temas kurması önemli ölçüde yaygınlaşmıştır. Göç ve kültürlerarası iletişimin bağlamında son zamanlarda ön plana çıkan grup uluslararası öğrencilerdir. Yeni dâhil olunan toplumsal yapının sunduğu sosyal ve kültürel farklılıklar öğrenciler açısından zorluklar ortaya çıkarabilmektedir. Bu çalışmada da bu zorlukların başında gelen faktör olan kültürleşme stresi ele alınmıştır.

Jieru Bai (2012) tarafından geliştirilen kültürleşme stresi ölçeğiyle yapılan doğrulayıcı faktör analizi sonucunda ölçeğin altı maddesi dışında elde edilen verilerin uyumlu olduğu görülmüştür. Öğrencilerin kültürleşme stresi dil yetersizliği, sosyal izolasyon, algılanan ayrımcılık, akademik baskı ve aileye karşı suçluluk gibi uluslararası öğrencinin hayatı açısından önem arz eden

boyutlar bağlamında ölçülmüştür. Çalışma neticesinde öğrencilerin Türkiye’de kültürleşme stresi anlamında çok büyük zorluklar çekmedikleri sonucuna ulaşılmıştır ve öğrencilerin nadiren kültürleşme stresi yaşadıkları gözlenmiştir. Diğer bir ifade ile öğrencilerin kültürleşme ve adaptasyon süreçlerinin daha sorunsuz yaşadığı ifade edilebilir. Özellikle öğrencilerin en fazla zorlandıkları konu olan dil yetersizliği konusunda düşük seviyelerde stres bildirmeleri dikkate değer bir sonuçtur. Bununla birlikte sosyal izolasyon anlamında da öğrenciler düşük stres bildirmiştir. Bu sonuç bağlamında öğrencilerin sosyal ilişki kurma ve bunları sürdürme noktasında çok zorlanmadıkları çıkarımı yapılabilir. Bununla birlikte uluslararası öğrenciler algılanan ayrımcılık, akademik baskı ve aileye karşı suçluluk konularında nispi anlamda daha yüksek stres bildirmişlerdir. Özellikle aile karşı duyulan suçluluk boyutu en yüksek düzeyde katılım bildirilen boyut olurken, bunun sebebi olarak da öğrencilerin ailesini geride bırakıp farklı bir ülkeye gelmeleri ve onlar hakkında endişe duymaları gösterilebilir.

Sonuç olarak, uluslararası öğrencilerin Türkiye’de öğrenim gördükleri süre boyunca kültürleşme stresi düzeylerinin görece olarak düşük kalması birçok sebebe bağlanabilir. Bunlar arasında ülkeye gelen öğrencilerin benzer kültüre sahip ülkelerden gelmesi, coğrafi anlamda yakın ülkelerden gelmesi ya da ortak tarihi geçmişe sahip ülkelerden gelmesi bulunabilir. Aynı zamanda ev sahibi toplumun (başta öğrenciler ve daha fazla etkileşim kurulan gruplar) öğrencilere karşı sahip olduğu çok kültürlü yaklaşım benimsemesi bu durumun diğer bir sebebi olabilir. Bunun yanında öğrencilerin sahip oldukları farklı sosyal ve demografik özellikler de diğer unsurlar olarak sıralanabilir. Gelecekte planlanan çalışmalarda da bahsi geçen faktörlerin etki düzeyini ölçen çalışmalar yapılabilir.

Kaynakça

- Akhtar, M. (2011). Acculturative stress and its association with academic stress and psychological well-being of international students. *Frontiers in Psychology*, 7(4), 1–12. <https://doi.org/10.2307/2136404>
- Arthur, N. (1998). Counseling international students. *Canadian Journal of Counseling*, 31, 259–271.
- Aubrey, R. (1991). International students on campus: a challenge for counselors, medical providers, and clinicians. *Smith College Studies in Social Work*, 62, 20–33.
- Bai, J. (2012). *Development and validation of the acculturative stress scale*. Unpublished Doctoral Dissertation, School of Social Work, Indiana University
- Berry, J. W. (1991). Understanding and managing multiculturalism: some possible implications of research in Canada. *Psychology & Developing Societies*, 3(1), 17–49. <https://doi.org/10.1177/097133369100300103>
- Berry, J. W., Kim, U., Power, S., Young, M., & Bujaki, M. (1989). Acculturation attitudes in plural societies. *Applied Psychology*, 38(2), 185–206. <https://doi.org/10.1111/j.1464-0597.1989.tb01208.x>
- Berry, J. W. (2001). Berry psychology of immigration. *Journal of Social Issues*, 57(3), 615–631.
- Berry, J. W. (1989). The acculturation process and refugee behaviour. In *Context: Southeast Asians in California* (Vol. 10, Issue 75, ss. 1–5).
- Berry, J. W. (1997). Immigration, acculturation, and adaptation. *Applied Psychology*, 46(1), 5–34. <https://doi.org/10.1080/026999497378467>

- Berry, J. W. (2003). Conceptual approaches to acculturation. K. M. Chun, P. B. Organista & G. Marin (Eds), *Acculturation: Advances in theory, measurement, and applied research içinde* (ss.17–37). American Psychological Association.
- Berry, J. W., & Annis, R. C. (1974). Ecology, culture and psychological differentiation. *International Journal of Psychology*, 9(3), 173–193. <https://doi.org/10.1080/00207597408247102>
- Berry J. W. , Kim, U., Minde, T., & Mok, D. (1987). Comparative Studies of a cculturative stress. *Sage Journals* 21(3), 491–511.
- Born, D. O. (1970). Psychological adaptation and development under acculturative stress: Toward a general model. *Social Science and Medicine*, 3(4), 529–547. [https://doi.org/10.1016/0037-7856\(70\)90025-9](https://doi.org/10.1016/0037-7856(70)90025-9)
- Bradley, G. (2000). Responding effectively to the mental health needs of international students. *Higher Education*, 39(4), 417–433. <https://doi.org/10.1023/A:1003938714191>
- Castles, S., Haas, H., & Miller, M. J. (2014). *The Age of migration international population movements in the modern world*. Palgrave Macmillan.
- Chen P., C. (1999). Common stressors among international college students : research and counseling implications. *Journal of College Counseling*, 2, 49–65.
- Church, A. T. (1982). Sojourner adjustment. *Psychological Bulletin*, 91(3), 540–572. <https://doi.org/10.1037/0033-2909.91.3.540>
- Çokluk, Ö., Şekercioğlu, G., & Büyüköztürk, Ş. (2014). *Sosyal bilimler için çok değişkenli istatistik: SPSS ve LISREL uygulamaları*. Pegem Akademi.
- Dimitrov, D. M. (2013). *Statistical methods for validation of assessment scale data in counseling and related fields*. American Counseling Association.
- Eustace, R. W. (2007). Factors influencing acculturative stress among international. Unpublished Doctoral Dissertation, School of Family Studies and Human Services College of Human Ecology , Kansas State University.
- Ferketich, S. (1991). Focus on psychometrics. aspects of item analysis. *Research in Nursing & Health*, 14(2), 165–168.
- Gülнар, B. ve Balcı, Ş. (2011). *Yeni medya ve kültürleşen toplum*. Konya: Literatürk Yayıncılık
- Gürbüz, S. (2019). *Amos ile yapısal eşitlik modellemesi*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Kadkhoda, B. (2001). *Acculturation and acculturative stress as related to level of depression and anxiety in Iranian immigrants*. California School Of Professional Psychology.
- Karasar, N. (2014). *Bilimsel araştırma yöntemi*. Ankara: Nobel Yayıncılık.
- Liu M. (2009). Addressing the mental health problems of chinese international college students in the united states meirong liu introverted concepts of mental health. *Social Work*, 10(1), 69–86.
- Lozano-Bull, I. (1987). *Acculturative stress in Mexican-American women*. California School of Professional Psychology.
- Oropeza, B. Z., & Fitzgibbon, M. (1991). Managing mental health crises of foreign college students. *Journal of Counseling & Development*, 69, 280–284.
- Pedersen, P. (1995). Canadian journal of counselling/revue canadienne de counseling. *The Culture-bound Counsellors an Unintentional Racist Paul Pedersen Syracuse University, Vol. 29:3* 197.
- Redmond, M. V., & Bunyi, J. M. (1993). The relationship of intercultural communication competence with stress and the handling of stress as reported by international students. *International Journal of Intercultural Relations*, 17, 235–254.
- Sandhu, Daya S., Portes, P. R., McPhee, S. (1996). Assessing cultural adaptation: Psychometric properties of the cultural adaptation pain scale. *Journal of Multicultural Counseling and Development*, 24, 15–25.

- Sandhu, Daya S., & Asrabadi, B. R. (1994). Development of an acculturative stress scale for international students: preliminary findings. *Psychological Reports, 75*, 435–448.
- Tekbıyık, A. (2014). İlişkisel tarama. M. Metin (Ed) *Kuramdan uygulamaya eğitimde bilimsel araştırma yöntemleri içinde* (ss. 99–114), Ankara: Pegem Akademi.
- UNESCO. (2019). *Outbound Internationally Mobile Students*. <http://data.uis.unesco.org/> adresinden 20 Ocak 2020 tarihinde edinilmiştir.
- United Nations, Department of Economic and Social Affairs. (2019). *International migration report 2019*. <https://www.un.org/>. adresinden 20 Ocak 2020 tarihinde edinilmiştir.
- YÖK, İstatistik, Uyuşma Göre Öğrenci Sayıları (2019-2020), Yüksek Öğretim Bilgi Sistemi <https://istatistik.yok.gov.tr/>. adresinden 15 Ocak 2020 tarihinde edinilmiştir.
- Ward, C., & Rana-Deuba, A. (1999). Acculturation and adaptation revisited. *Journal of Cross-Cultural Psychology, 30*(4), 422–442. <https://doi.org/10.1177/0022022199030004003>
- Westwood, M. J., & Ishiyama, F. I. (1990). The communication process as a critical intervention for client change in cross-cultural counseling. *Journal of Multicultural Counseling and Development, 18*(4), 163–171. <https://doi.org/10.1002/j.2161-1912.1990.tb00447.x>
- Williams, C. L., & Berry, J. W. (1991). Primary prevention of acculturative stress among refugees: Application of psychological theory and practice. *American Psychologist, 46*(6), 632–641. <https://doi.org/10.1037/0003-066X.46.6.632>
- Yeh, C. J., & Inose, M. (2003). International students' reported English fluency, social support satisfaction, and social connectedness as predictors of acculturative stress. *Counselling Psychology Quarterly, 16*(1), 15–28.

A Quantitative Survey on International Students' Acculturative Stress Levels

Mustafa AKDAĞ*
Ömer Faruk KOÇAK**

Migration has been a part of human life throughout history, as it is also a crucial phenomenon of contemporary times. The most important feature that distinguishes the current period from other periods of history in terms of migration; the diversity in the reasons of migration and the significant increase in the number of people participating in the migration process. Castles, Haas, and Miller, referring to this increase, named the period we live in as the migration age (2014, p. 5).

According to a recent United Nations report, the number of international immigrants reached 272 million (United Nations, 2019, p. 4), while the number of international student immigrants exceeded 5.3 million. (UNESCO, 2019). Looking at international student statistics from Turkey's point of view, significant increases are recorded compared to previous years. Turkey offers education opportunities to 154,505 students from different countries of the world as of 2018-2019 academic year (<https://istatistik.yok.gov.tr/>).

This study addresses the processes of studying abroad, which can be expressed as an important milestone in the educational lives of international students and also has a unique quality of experience, with the dimension of acculturative stress. In this context, a quantitative research on 400 students studying at four universities (Erciyes University, Yıldız Teknik University, Hacettepe University and Ege University) operating in Turkey were carried out. This study applies a survey method to collect data, which includes questions requesting demographic information (age, gender, university of education, form of residence, the student's homeland and how long he has been in Turkey) and a set of questions created with the Likert type that measured the students' acculturative stress levels. The data obtained from the study were evaluated by means of IBM SPSS and IBM AMOS programs, using confirmatory factor analysis, descriptive statistics, single sample T-test and correlation analysis.

---

* Prof. Dr., Erciyes Üniversitesi İletişim Fakültesi, Halkla İlişkiler ve Tanıtım Bölümü, Kayseri, E-Mail: makdag42@gmail.com, ORCID ID: 0000-0002-1818-2960

** Arş. Gör. Dr., Erciyes Üniversitesi İletişim Fakültesi, Halkla İlişkiler ve Tanıtım Bölümü, Kayseri, E-Mail: okocak@erciyes.edu.tr, ORCID ID: 0000-0002-0152-5875

Acculturative Stress

The type of stress that occurs as a result of changes (Lozano-Bull, 1987, p. 14) caused by contact with the new culture as a result of migration is expressed as acculturative stress (Born, 1970, p. 534). The concept of acculturative stress refers to a type of stress that often results in a certain set of stress behaviors, such as anxiety, depression, feelings of marginality and alienation, increased psychosomatic symptoms, and identity confusion (Williams and Berry, 1991, p. 634).

According to Berry et al; (1987, p. 495–496) acculturative stress arises due to negativities in individuals' acculturation processes. For this reason, the researchers proposed a two-dimensional acculturative stress model to express the processes of acculturation and acculturative stress of individuals and the relationship between them. According to the model; acculturation experiences and attitudes (assimilation, integration, separation and marginalization) (Berry, 1989; Berry et al., 1989; Berry, 2003; Berry, 1991; Berry, 1997; Berry, 2001), sometimes produce significant stress output for individuals (Berry, 2003, p. 26). People who adopt an attitude of integration are expressed as multicultural individuals (Gülner and Balcı, 2011, p. 121). Multicultural individuals are less likely to face downsides such as stress and depression (Ward and Rana-Deuba, 1999, p. 422).

Many factors that cause international students to experience acculturation stress are listed in the literature. The main ones include longing for the homeland, perceived prejudice and discrimination (Pedersen, 1995; Westwood & Ishiyama, 1990) , culture shock, hatred and fear, financial difficulties and loss of social support (Liu, 2009, p. 72; Akhtar, 2011, p. 9). Besides, sense of inferiority, uncertainty, communication problems (Sandhu and Asrabadi, 1994, p. 437), loneliness, threats to cultural identity, feelings of hostility and marginality (Sandhu, Portes and McPhee, 1996, p. 16); language barriers (Yeh and Inose, 2003; Chen, 1999), social isolation (Eustace, 2007; Bradley, 2000) different social values and moral standards, loss of family ties are also important acculturative stress factors (Church, 1982; Kadkhoda, 2001, p. 16).

Methodology

In this study, the general screening model, which is one of the screening models, was used. In the general scanning model, in a universe consisting of a large number of elements, scanning is performed on the entire universe or a group of samples or samples to be taken from it to reach a general judgment about the universe (Karasar, 2014, p. 79–81). In this model, the potential relationship between variables is realized by making statistical comparisons (Tekbıyık, 2014, p. 101).

Purpose of the research

The main aim of this research is to determine the level of acculturation stress that international students studying at different universities in Turkey have during their time in Turkey.

Research Method

This study is a quantitative study aimed at determining the situation. In this context, questionnaire, which is one of the research techniques that has the ability to provide data about the attitudes and behaviors of the participants, was preferred as a data collection tool.

Sample of the Research

The study population four universities (Erciyes University, Yildiz Technical University, Hacettepe University and Ege University) 6.039 international students studying from over 400 sample was determined. Accordingly, sample sizes were determined compared to the number of international students studying at universities. 112 out of 1698 students studying at Erciyes University, 102 out of 1542 students studying at Yildiz Technical University, 89 out of 1336 students studying at Hacettepe University and 97 out of 1463 students studying at Ege University participated in the study. In this way, students studying at each university tried to ensure proportional participation in sampling.

Internal Consistency and Structure Validity of the Data Collection Tool

In this study, the Acculturative Stress Scale created by Bai (2012) was used. In order to confirm the validity of the measurement tool, confirmatory factor analysis, which is one of the analysis methods often used in the fields of education, psychology and counseling, was used (Dimitrov, 2013, p. 85). Confirmatory factor analysis is an analysis for estimating (Gürbüz, 2019, p. 62) whether a previously defined and bounded structure is validated as a model (Çokluk, vd., 2014, p. 275), as opposed to explanatory factor analysis used in scale development studies. Cronbach's Alpha, the internal consistency coefficient, was calculated in the reliability analysis of the scale, and then the substance-total correlation was calculated. Factors belonging to the scale include cronbach's alpha values, language deficiency ,861, social isolation ,821, perceived discrimination ,738, academic oppression ,705, family guilt ,713. In addition, adjusted matter-total correlations and between 30 and 70 matter-correlations are evaluated as satisfactory (Ferketich, 1991, p. 167). Adjusted substance-total correlation values of substances belonging to the scale range from 367 to 656. Therefore, it can be stated that the data set is reliable.

Results

As a result of the study, it was concluded that students do not experience great difficulties in terms of acculturation stress in Turkey, and it was observed that students rarely experience acculturation stress. In other words, it can be stated that the processes of acculturation and adaptation of students live more smoothly. It is a striking result that contrary to the foreign literature (Aubrey, 1991; Oropeza and Fitzgibbon, 1991; Redmond ve Bunyi, 1993; Yeh and Inose 2003), students reported low level of stress, especially about the most difficult issue, language deficiency. However, in terms of social isolation, students also reported low stress. In the context of this result, it can be inferred that students do not have much difficulty in establishing and

maintaining social relationships. However, international students reported relatively higher stress on perceived discrimination, academic pressure, and family guilt. In particular, the size of guilt towards the family is the highest level of participation, which can be cited as the reason for this is that students leave their family behind and come to a different country and worry about them.

Keywords: Acculturation, Stress, Acculturative Stress, International University Students, International Education, Intercultural Communication